

DE VRIJE WANDELAAR
– 12^E JAARGANG
NR. 38 –
VOORJAAR/ZOMER
2005

uitgave van Nemo *vereniging van vrije wandelaars*

Westerpark 2 • 1013 RR Amsterdam • tel 020 6817013 - nemo@pz.nl : www.struinen.nl

Nemoland Polen • Kopaniec-Miedzylesie 5 • 58-512 Stara Kamienica • Polen • info@nemoland.org • www.nemoland.org

NEMO

vereniging van vrije wandelaars

- * wandelen en struinen over ongebaande paden
- * ontmoetingscentrum Nemoland in Pools Reuzengebergte
- * acties voor het behoud en de toegankelijkheid van voetpaden

Nemo is er voor iedereen die houdt van wandelen, struinen, kuieren en zwerven. Voor vrijbuiters en flaneurs, pelgrims en landlopers, doorlopers en omlopers. Wandelen is niet alleen de gezondste manier van (traag) voortbewegen, maar ook een aardse manier van kijken en beleven: stapsgewijs en buiten de gebaande paden. Wandelen is een kunst...

Nemo-activiteiten

- * Wandelingen voor/door leden; elke week dagtochten en regelmatig wandelweekends, weken en excursies
- * Actiewandelingen voor het behoud en de toegankelijkheid van voetpaden
- * Maken van wandelroutes en het inventariseren van knelpunten
- * Lobby voor een wandelwet en deelname aan het Wandeloverleg Noord-Holland
- * Voorlichting over wandelmogelijkheden en de rechten van de wandelaar
- * Wandelcafé Amsterdam en Pools Café in de Boomspijker
- * Tijdschrift de Vrije Wandelaar
- * Het aanbieden van vrijwilligerswerk, werkervaring, reïntegratietrajecten en stageplaatsen
- * Ontmoetingscentrum Nemoland in Pools Reuzengebergte
 - verblijf voor Nemo-leden, wandelen, eten bij boeren en kunstenaars
 - meehelpen, vrijwilligerswerk, kinderactiviteiten, workshops en evenementen
 - uitwisseling en stages voor jongerenorganisaties, scholen en universiteiten

Struinen door het achterland

Nemo zoekt de onbekende voetpaden in de marges van het vergeten landschap: via sluiptwegen, achterommetjes, tuinpaden, grasdijken, boerenerven, stegen, jaagpaden, vrijerslaantjes, schapedriften, kerkepaden. Zelfs onder het asfalt en beton van de stad bloeit het stadslandschap waar de struiner zijn weg zoekt. Juist in de marges van het (stads)landschap, in het achterland, onland, de rafelranden en tussengebieden, ligt het verleden nog zichtbaar aan de oppervlakte en is de toekomst eerder zichtbaar dan elders. De tijd krijgt er meerdere dimensies en vormen; een wandelaar wordt in dit gebied een tijdsreiziger in een mythisch landschap.

'Niemand mag hier lopen...'

Nemo is Latijn voor niemand; zo heet elke wandelaar als hij zich laat verrassen door het toeval en zijn grenzen overschrijdt in het land van bordjes en prikkeldraad. Net als Odysseus, de stripfiguur Little Nemo en Captain Nemo van Jules Verne, wordt de wandelaar een ontdekkingsreiziger in Niemandsland waar alleen 'Niemand' mag komen, te voet naar een onbekende horizon...

Wandelaars horen bij het landschap

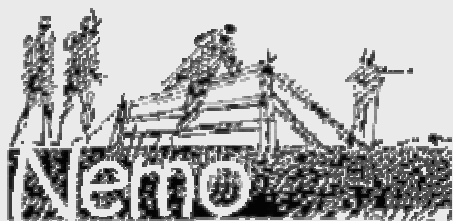
Onverharde voetpaden zijn niet alleen belangrijk voor wandelaars; ze zijn ook belangrijk als ecologische (verbinding)zone. Door te wandelen blijven paden behouden en daarmee de natuurwaarden beschermd. Voetpaden horen bij het cultureel erfgoed; door te wandelen lees je de geschiedenis en de verhalen van het landschap en de mensen die er liepen. Wandelen houdt de verhalen levend en schept nieuwe verhalen. Een landschap zonder (wandel)verhalen verkommert als een mens zonder geheugen.

Wandelen om paden open te houden

Tijdens wandelingen merk je dat steeds meer voetpaden afgesloten, opgeheven of geasfalteerd worden. Als recreant is de wandelaar welkom op uitgezette routes, maar als vrije wandelaar wordt hij vaak verjaagd door boze eigenaren, verbodsbordjes en snelverkeer. Eenvoudige voorzieningen als overstapjes en bruggetjes ontbreken. Nederland verhekt. Langs prikkeldraad en schrikdraad zoekt de wandelaar zijn weg. Nemo zoekt openingen waar anderen omlopen en laat zich niet weggagen door onterechte verbodsbordjes. Ook in de politieke wandelgangen en in de rechtszaal komt Nemo op voor de belangen van de wandelaar

Het hart van Nemo: ontmoetingscentrum Nemoland

Omdat alle wandelingen in wezen rondwandelingen zijn, rond een magisch middelpunt (beginpunt? eindpunt?) heeft ook Nemo een magnetische pool, een eigen ontmoetingscentrum. Het hart van Nemo klopt in het Poolse Reuzengebergte en Isergebergte. Daar ligt Nemoland. Juist in Polen, omdat Polen staat voor het mooiste en onbekendste wandelland van Europa. Diep in zich heeft elke wandelaar ergens 'het verlangen naar Polen'. Juist omdat Polen eeuwenlang het achterland van Europa was, vergeten, van de kaart geveegd, laat het landschap zich lezen als een legende, waarin de wandelaar ook zijn eigen verhaal kan terugvinden. Wandelaars zijn welkom in Nemoland om dit wonderlijke Polen te ontdekken.

's Zondags liepen wij uren en uren ver over wegen, waar zij nooit kwamen, en op kantoor dachten wij aan de slootjes en weilanden, die wij gezien hadden.
Nescio (Titaantjes)

INHOLD

Waar is Onland?
Wandeloffensief Groen Links
Actiewandelingen
Nemokoor en spelavonden
Nemo Jaarverslag 2004
Beleidsplan 2005/2006

Extra

Bijlage Nemoland Polen
Programma zomer 2005
Poster

Noteer!

- * Pools Café 1 april 17 juni
- * Wandelcafé 20 mei
- * Ledenvergadering 16 April

Tekeningen van Kees de Jong

Nieuw! Avondwandelingen met Volle Maan en Zonnewende

Internet

www.struinen.nl (Nemo)
www.voetpaden.nl (Steunpunt)
www.nemoland.org (Nemo Polen)
www.tweevoeter.nl (wandelnieuws)
www.wandelzoekpagina.nl (routes)
www.wandelnet.nl (knelpunten)
www.tevoet.nl (regionaal)

Nemo wandelt verder

door Mathilde Andriessen

2004 is voorbij gevlogen! Het 15 jarig bestaan van Nemo werd gevierd tijdens de Nieuwjaarsborrel met prachtige Jiddische en Oost Europese liederen van Jan Stap en Helga Kruse. Het jaar 2003 werd vooral bepaald door de dreiging van de grote bruine beren, in Polen de dreiging van de mijnbouw, en in Nederland de opheffing van de IDbanen. In 2004 raakten we gewend aan de dreigingen, maar dat wil niet zeggen dat ze verdwenen zijn! Ze liggen beiden nog op de loer. Maar de tijd gebruiken we om in Polen projecten te ontwikkelen als alternatief voor de mijnbouw en in Nederland proberen we ook nieuwe activiteiten op te zetten. We hebben dit jaar een aantal actiewandelingen gehouden om de aandacht op de bedreigde voetpaden te vestigen, daarmee werd veel pers bereikt. Ook het Wandelcafé en het Pools Café wordt weer nieuw leven in geblazen dankzij de nieuwe ruimte van Buurthuis de Boomspijker. Elke maand is er een thema-avond, 1 april tevens met een expositie van kunstenaars uit 'ons dorp' in Polen en in mei een thema-avond over wandelproblemen in Nederland, in samenwerking met Groen Links!

De zondagwandelingen worden uitgebreid met de mogelijkheid om ook korter/rustiger te lopen. Het eerste hotelweekend in de Achterhoek was snel volgeboekt, net als de nieuwe plek voor de oud/nieuwweek in Monschau. Dus komend jaar weer een nieuwe locatie erbij in Heimbach, ook in de Eifel. De gezelligheid van de oud/nieuwweken wordt voortgezet, niet alleen in allerlei reüniewandelingen, maar ook in spelletjes- en muziek avonden! onder het motto Party en Koor.

De naamsbekendheid van Nemo wordt steeds groter. Dat wil niet zeggen dat we ook meer leden krijgen. Net als alle verenigingen in Nederland, loopt ook bij Nemo het aantal leden terug. Niet verontrustend, maar toch..., daarom willen we onze leden graag koesteren en bieden ze een extra dik nummer van de Vrije Wandelaar aan, met schitterende illustraties van Kees de Jong, bekend van de zondagwandelingen en de ontvangst met soep en oliebollen in zijn atelier in de polder.

Nemo zoekt de nacht op Wandelen in de Volle Maan en de Zonnewende

Na 16 jaar dagwandelingen zoekt Nemo de nacht op. Tijdens de Volle Maan en de Zonnewende is het landschap betoverd; het lijkt alsof de aarde tot leven komt. Wandelen in deze nachten is een unieke belevenis. De bestemming doet er niet toe en wordt op de avond bekend gemaakt. Geef je over aan de nacht en de maan; de aarde neemt je op en draagt je mee. Je komt terug als een ander mens. De Volle Maanwandeling is zaterdag 23 april en 21 mei. En de Zonnewendewandelingen zijn dinsdag 21 juni (kortste nacht) en vrijdag 23 september (equinox, dag en nacht zijn even lang). Tijdens de wandeling wordt een toepasselijk verhaal verteld of gedichten voorgelezen. Begeleiding: Peter Spruijt. De vertrektijd hoor je bij opgave. Vervoer per Nemobus; zelfde prijs als zondagwandelingen, incl. koffie en een borrel na afloop.

POOLS PAKKET SERVICE

ABONNEMENT OP POOLSE PRODUCTEN

Nemo gaat een nieuwe service opzetten: het aanbieden van Poolse pakketten in Nederland, in de vorm van een abonnement. Twee keer per jaar wordt aan abonnees een pakket aangeboden met aantrekkelijke, typisch Poolse producten die in Nederland niet te krijgen zijn. In maart 2005 wordt het eerste pakket samengesteld en aangeboden als proefpakket. Op 1 april wordt in het Pools Café in de Boomsspijker dit pakket aangeboden bij de officiële opening van de expositie "Neem nou Stara Kamienica".

Onder het mom 'help Polen de winter door' hebben de laatste 30 jaar talloze Nederlandse hulporganisaties jaarlijks duizenden pakketten naar Polen gestuurd. De jarenlange liefdadigheidsacties voor Polen beïnvloeden nog steeds het beeld dat veel mensen van Polen hebben: armoedig, somber en hulpbehoevend. Dat Polen een land is met een enorme rijkdom aan eigen tradities en producten is weinig bekend. Het Poolse lidmaatschap van de EU biedt daarvoor letterlijk de ruimte. Daarom is het tijd om de rollen om te draaien: Polen is een land van geheimen en heeft in veel opzichten meer te bieden aan Nederland, dan Nederland aan Polen!

Het Poolse Pakket is niet alleen een smakelijke verrassing uit een onbekend Polen, maar ook een symbool van het nieuwe Europa. Doel is om dit initiatief uit te laten groeien tot een zelfstandig bedrijf dat door de Poolse dorpingen zelf kan worden gerund.

- *Wanneer:* 2x per jaar: een Paaspakket in april en een Kerstpakket in december.
- *Aanbieding:* het eerste pakket is een proefpakket en wordt aangeboden op 1 april 2005 in het Pools Café.
- *Inhoud:* houdbare levensmiddelen, zo veel mogelijk ambachtelijke en lokale producten uit de regio van Stara Kamienica, aangevuld met recepten en achtergrondinformatie.
- *Afhalen:* Amsterdam (Nemokantoor en het Wandelcafé), Tilburg en Leiden. Afhankelijk van de abonnementen worden de distributiepunten uitgebreid.
- *Prijs:* basispakket 15 euro of uitgebreid pakket 25 euro per pakket. Betalen via machtiging
- *Bestellen:* per email polen@pz.nl of tel 020-6817013, keuze uit eenmalig proefpakket, of abonnement april en dec 2005

KORTE BERICHTEN

Overleden

Hans van Griethuysen. Hans was al lange tijd Nemolid en in oktober 2003 deelnemer van de cultuur/wandelreis in Polen. Hans toonde zich altijd erg betrokken bij Nemo. Zijn partner Daysie Horlings, was een half jaar geleden overleden. Zijn plotselinge en geheel onverwachte dood op 5 feb, zo kort na het overlijden van Daysie, kwam als een grote schok.

Kortere zondagwandelingen

Er is veel vraag naar kortere zondagwandelingen. Dus wel met 'busje en soep', maar dan wat korter en rustiger wandelen. Dit wordt mogelijk vanaf maart. Dan zal er elke laatste zondag van de maand, gecombineerd met de gewone zondagwandeling ook de mogelijkheid zijn om begeleid korter/rustiger te lopen. De eerste keer is trouwens op een maandag, en wel op maandag 28 maart, 2e Paasdag.

Vrijwilligers gezocht!

Nemo wil de onvermoede talenten van Nemo-leden aanboren. Bijv. mensen die een wandelingen willen bedenken en/of uitvoeren. We zoeken ook hulp op kantoor, DTPers, een troubleshooter voor computerproblemen en vrijwilligers voor Polen

Kunst in de Vrije Wandelaar

De Vrije Wandelaar verschijnt deze keer in een andere gedaante. De beeldend kunstenaar Kees de Jong heeft aangeboden het Nemo-tijdschrift te illustreren. Kees is voor veel wandelaars een goede bekende omdat hij vaak meeloopt. Al een paar keer heeft hij na een wandeling de wandelgroep uitgenodigd om in zijn atelier soep te komen eten. Hij woont op een inspirerende plek, afgelegen in een schuur dichtbij de Waver. Kees wil met zijn werk mensen blij maken. Met schilderen en tekenen verwerkt hij zijn ideeën over het leven en weet dat in zeer krachtige lijnen neer te zetten. Nemo is zeer gelukkig met zijn bereidheid om de Vrije Wandelaar te verrijken met zijn prachtige tekeningen.

Denktank

Om leden meer te activeren en te betrekken bij de vereniging wil Nemo een denktank oprichten van betrokken leden die actief meedenken met de vereniging, nieuwe activiteiten bedenken en eventueel uitvoeren. Als adviesraad kan zij Nemo adviseren over beleid en uitvoering van ledenactiviteiten. Meld je aan via het invulformulier, telefonisch of per email.

WANDELCAFE

Elke maand een thema-programma en een koor/spelavond in Buurthuis de Boomspijker, Recht Boomssloot 52 (vlakbij de Nieuwmarkt),

Amsterdam: 5 min. vanaf metrostation Nieuwmarkt (uitgang Koningsstraat), 10 min. lopen vanaf C.S. en Stopera.

PARTY EN KOOR

Altijd al willen zingen? Of vind je het leuk om met anderen een spel te spelen? Dat komt dan mooi uit! Want met ingang van juni willen we starten met maandelijks koor- en spelavonden op de vrijdagavond. Als je interesse hebt lees dan verder.

NEMOKOOR

Kom naar de startbijeenkomst 8 april

Naar aanleiding van een gezellige oud- en nieuwweek in Wijlre (met veel zang en spelletjes, vooral 'party en co' was een succes) is het idee geboren een oude Nemo-traditie - namelijk zingen in koorverband - nieuw leven in te blazen, gecombineerd met een spelavond. De avonden zullen worden gehouden op elke 1e vrijdag van de maand in buurthuis de Boomspijker waar ook de maandelijks wandelcafé's plaatsvinden.

- Het repertoire zal zich vooral richten op het betere Nederlandse lied (Mens durf te leven, Het dorp, Kleine café aan de haven etc.) en tevens op Neder- en buitenlandse liedjes die gaan over wandelen, natuur, buiten zijn.
- Er wordt gezongen zonder dirigent en aan de zangkwaliteiten worden geen al te hoge eisen gesteld. Voorwaarde voor deelname is echter wèl een serieuze inzet en de eigenschap om toon te kunnen houden. Het koor wordt begeleid door pianist Ton.
- Het zingen zelf is van 20.30 uur tot 22.00 uur. De zaal gaat open om 19.30 uur.
- De 'regie' is in handen van Mathilde en Paul.
- De deelname is vooralsnog gratis. Mogelijk worden af en toe wèl wat kosten in rekening gebracht voor aanschaf en reproductie tekst en muziek etc.
- Het koor bestaat slechts nog als idee en kan alleen maar tot leven gewekt worden als mensen zich daadwerkelijk melden en mede vorm willen geven aan de totstandkoming. Hiertoe wordt op vrijdag 8 april een startbijeenkomst gehouden op Oudeschans 17 -2.
- We zijn in dat verband ook op zoek naar mensen die op vrijwillige basis een en ander muzikaal willen begeleiden, dan wel over dirigeercapaciteiten beschikken.
- De Party en Kooravonden zijn gepland op 3 juni, 1 juli, 7 oktober en 4 november.

Aanmelden

Als je geïnteresseerd bent stuur het invulformulier op of mail ons. Meer informatie bij Mathilde Andriessen, mathilde@pz.nl tel 020 - 6238184 of Paul van der Zedde, p.vanderzedde@planet.nl of tel 0299 - 433076

SPELAVONDEN 'DE PARTY'

De spelavonden worden tegelijkertijd gehouden met de kooravonden. We hebben een keur aan bekende en onbekende spelletjes. Het meest populair is op dit moment Party & Co, een combinatie van Triviant en Hints. Maar voor de liefhebbers is er ook Kolonisten van Catan (met uitbreidingen), scrabble, schaken en nog veel meer. Op de achtergrond wordt gezongen, maar je kunt natuurlijk ook kiezen voor een combinatie.

PROGRAMMA WANDELCAFÉ

Party en Koor

3 juni – 1 juli – 7 okt – 4 nov

vrijdag 1 april

POOLS CAFÉ

20 uur Opening expositie "Neem nou Stara Kamienica..."
Thema-avond over Stara Kamienica met diapresentatie, inleidingen, achtergronden en muziek.

vrijdag 15 april

LEDENVERGADERING VERENIGING NEMO

Jaarlijkse ledenvergadering met de vaststelling van de jaarstukken en het beleidsplan. Discussie over de toekomst van Nemo en het Polenproject.

vrijdag 20 mei

DEBAT OVER DE WANDELNOTA VAN GROEN LINKS MET WIJNAND DUYVENDAK

* dia presentatie en inleiding over struinen in Nederland: knelpunten en mogelijkheden
* debat tussen politici, wandelorganisaties, natuurbeschermers, routemakers, wandelaars en struiners

vrijdag 17 juni

POOLS CAFÉ MET VERTALER KAROL LESMAN OVER POOLSE LITERATUUR

Met voorgedragen gedichten uit de bundel "Heb medelijden, tijd"; Poolse poëzie van de twintigste eeuw, vertaald door Karol Lesman.

Vanavond een open gesprek met Karol Lesman over de Poolse taal en literatuur, vertalen, zijn collega vertalers (o.a. Gerard Rasch) en zijn plannen.

De vertaler Karol Lesman vertaalt al jarenlang Poolse klassiekers voor uitgeverij de Geus. Zijn vertalingen van Stanislaw Wietkiewicz, Anna Bolecka, Olga Tokarczuk, Tomek Tryzna (Meisje Niemand), Ewa Lipska, Tadeusz Różewicz, Herbert Zbigniew enz. zijn beroemd.

DE VRIJE FIETTERS

Er bestaan in Amsterdam een aantal spontane fietsgroepen die elke zondag samen fietsen. Ideaal voor wandelaars die van afwisseling houden. Nemo lid Johan Zoutberg, wandelaar én fietser vroeg ons de fietsactiviteiten te melden.

Meer informatie op www.fietsgroepen.nl Wie zich wil aanmelden of zelf een fietsgroep wil starten moet contact opnemen met Cok Oostveen, tel. 020-6628546 of cokos@dds.nl. Er zijn nog blinde vlekken, zoals Zuidoost, Noord en Nieuw-Sloten/De Aker/Osdrorp.

Van der Helststraat

Dit is een van de oudste en grootste groepen. Het vertrekpunt is de 2e Van der Helststraat aan de zijkant van Sportcentrum De Pijp. Iedere zondag om 11 uur tot een uur of vijf. Afstanden tussen de 70 en 100 km. De gemiddelde snelheid bedraagt zo'n 23 km/uur. Start half maart. Informatie naar Cok Oostveen, tel. 6628546.

Surinameplein

Iedere zondag om 10 uur bij de taxistandplaats op het Surinameplein. Tempo ca. 25 a 26 km/uur ongeveer 80 km. Uiteraard met koffiestop. Start begin april. Deze groep zoekt nadrukkelijk uitbreiding. Meer weten? Bel Johan Zoutberg, tel. 6697159.

Rembrandt aan de Amstel

Iedere zondag om 11 uur bij het monument van Rembrandt aan de Amstel, tussen de molen en het Kalfje. Er wordt flink doorgetrapt. Zo'n 70-90 km 28 km/u of hoger.? Bel Engbert Stoffel: 6270829.

Vrouwentoerfietsgroep

Zij fietsen iedere eerste zondag van de maand. En na afspraak ook andere dagen en elders in Nederland. Per keer 100 tot 150 km, 23-25 km/u. Bel Mirjam, tel. 6206657.

Toerclub Express

Dit is een gezellige toerclub. Iedere maand een uitgezette toertocht vanaf Sportpark De Weeren in Amsterdam Noord op zaterdag. Keuze uit verschillende afstanden en eigen temp. Info: 6372085 of 6950682.

Drie 55+ groepen

1. Vanaf wijkcentrum Watergraafsmeer, Hugo de Vrieslaan 3. Iedere woensdag om 10 uur. In een rustig tempo 30 a 40 km. Opgeven bij de groep "Samen Doen" van het wijkcentrum, tel. 6939923. Vanaf half april.

2. Vanaf het Stadsdeelkantoor Geuzenveld aan het Plein '40-'45. Vrijdags om de twee weken. 35 of 60 km. in een rustig tempo. Info bij het sportbuurtwerk, tel. 8898372.

3. Nieuw! Iedere woensdag om 10 uur vanaf Sierplein (bij de AH) in Overtoomse Veld. ca 50 km, 15 km/u, de start is begin mei. Dhr. de Haan, tel. 6119092.

Oost/Watergraafsmeer

Iedere dinsdag om 11 uur vanaf de St. Welzijn (Hugo de Vrieslaan 7). Start op 25 mei. Ca 50 km. Rustig tempo. Info bij sportbuurtwerk: 7744146, Marleen vd Heuvel.

De zondagwandeling van 13 februari

Wakker worden!...mmmmm?

Wandeling!ooooooo!

Wat een weer! Het hagelt regent en sneeuwt gewoon tegelijk! Het is moeilijk om vooruit te komen (op de fiets) met dit weer. Eindelijk! Daar is het Nemo-kantoor. Mathilde gaat nu de blauwe bus ophalen en ik ga alvast naar het kantoor. Even later komt ook Ernst binnen, hij gaat de andere bus ophalen. Maar als Ernst terug komt heeft hij een nors gezicht. Hij loopt rechtstreeks naar Mathilde. Het eerste wat hij zegt is: de bus rijdt niet!!!!!!! Nee hé!! Als hij echt niet rijdt hebben we een groot probleem, want dan kunnen niet alle mensen in de bus! Dan gaat Mathilde het voor de zekerheid ook proberen maar hij rijdt echt niet!

Uiteindelijk zijn we toch maar met één bus gegaan, iedereen kon gelukkig wel mee want er hadden al mensen afgezegd vanwege het slechte weer en er was nog iemand met een auto dus het ging wel. Eenmaal aangekomen in de Utrechtse Heuvelrug regende het nog steeds, maar gelukkig had iedereen een regenpak of paraplu bij zich. En als je niet al te koud en te nat bent is het best wel spannend, zo in de regen. Eerst dronk ik een kop thee (voor de rest nam iedereen koffie) en een paar koekjes. Nou, toen zat er niks anders op dan te gaan wandelen. Wel was het een mooie wandeling, door allemaal bossen en mooie lanen. Na een tijdje gingen we in een café wat eten en drinken (lekkere warme chocomel met slagroom en appeltaart). Vlak bij het café lag een mooi oud kasteel met een grote slotgracht eromheen. We konden het jammer genoeg niet van binnen bekijken maar van buiten was het ook heel mooi. Nou, verder zijn we weer verder gaan lopen door de bossen en heuvels. Na de wandeling kregen we met z'n allen heerlijke soep en sap. Het was onderhand al laat dus zijn we maar weer in het busje naar huis gereden en iedereen afgezet bij hun huis of bij het Amstelstation. Daarna nog even een lekker patatje bestellen en dan maar weer naar bed.

Machiel Spruijt 11jr

ONLAND**Waar ligt Onland?**

Op de kaart van Nederland staan veel plaatsnamen die verwijzen naar een duister verleden met namen als: Achtereind, Achterveld, Braakhoek, De Brakke Grond, Broekkant, Broekland, Donkerbroek, Donkereind, Donkere Steeg, De Dood, Doodstil, Eindewege, Geeneind, Klein Dorregeest, Kwadendamme, Het Ledige Erf, Leegkerk, Lange Leegte, Leemberg, Loosbroek, Het Moer, Moddergat, De Moerputten, Putkop, Slappeterp, Stuivezand, Uiteinde, Veenoord, Verloren Hoek, De Wolfspuiten, Zieken, Het Zieke Water, Zwartebroek, Zwarte Goor. Namen uit een tijd dat er plekken waren die de burger angst of weerzin inboezemde, stukjes 'onland' die in de loop der tijd ingepolderd en gefatsoeneerd werden.

Ook in deze tijd bestaat het onland nog. Onland staat voor de randgebieden in de stedelijke en landelijke omgeving die niet benoemd, toegankelijk of gelegaliseerd zijn. Ze staan niet op kaarten en niet in bestemmingsplannen en wandelgidsen. Het is restland, land in een planologisch vacuüm. Tussenland. Het zijn de rafelranden van de stad, no-go-area's, de rommelige gebiedjes aan de onderkant en achterkant van het (stads)landschap. Soms zijn deze marginale gebiedjes extreem vervuild, broedplaatsen van stadsnomaden of schimmige bedrijventerreintjes. Maar ook de plaatsen waar het volgens verhalen altijd spookte, waar mensen op verdachte wijze verongelukt of verdronken zijn. De brave burger en recreatieve wandelaar mijden deze gebieden als de pest. Sommige mensen worden er juist door aangetrokken.

Waar ligt ONLAND? Kun je Onland benaderen door vrij te struinen, met je onkruid- en vlinderboek of alleen met een ladder en koevoet? Moeten ze niet verdwijnen, ingepolderd, verparkt, bewegwijzerd of ge(re)integreerd worden? Of zit Onland gewoon tussen je oren, in je eigen huis/slaapkamer? Bestaat er een wandelgids voor Onland?

Onland wordt geliefd**Amsterdamse rafelranden ontrafeld**

door Vincent Rottier

Er gaat een golf van onlandgevoelens over Nederland. Op festivals in Alkmaar en Den Bosch werd in de eenzamer van 2004 het theaterstuk Braakland gespeeld, liefst op kwaad riekende industrieterreinen. Dit ging trouwens onder het motto 'Zelfkant' van Vestdijk, een gedicht dat de essentie van het gebodene goed weergaf:

*Ik houd het meest van de halfland'lijkheid
Van vage weidewinden die met lijnen
Vol wasgoed spelen; van fabrieksterreinen
Waar tussen arm'lijk gras de lorrie rijdt.*

Ook het Architectuurcentrum Amsterdam (ARCAM) heeft zich in die periode aan dit thema gewaagd, d.m.v. een fototentoonstelling en een daarbij horend vouwblad met wandel- fiets- en skateroutes naar het niet-geplande, 'eigenwijze' Amsterdam.

Het is niet eenvoudig om deze belangstelling te verklaren. Misschien dat we na de onfortuinlijke periode van onlust, nu toen zijn aan het beter voelende onland. We hebben genoeg van de patserige yuppenstad die (o.a.) Amsterdam steeds meer is geworden en verlangen terug naar de Heile Welt van onbestemdheden en vage dromen.

Maar laten we ons tot Amsterdam beperken, dat is al lastig genoeg. En ook de terminologie is dubbelzinnig. De term onland wordt voor vele soorten plaatsen gebruikt, hetgeen de eenduidigheid niet bevordert. Ik wil me beperken tot de term rafelrand, die vooral voor de echte stadsranden en niet zozeer voor de onbestemde terreinen in de stad wordt gebruikt

Een marginale verklaring

Het begrip rafelrand heeft lange tijd een wat romantische bijbetekenis gehad in het jargon van schijnbaar tegengestelde categorieën bemoeders zoals stadsplanners, bestuurders, ecologen, buurtactivisten etc. Twintig jaar geleden is de term door een briljante planoloog gemunt, en vanaf dat moment waren rafelranden de vage grens tussen stad en land, waar rafelige types de kans kregen om allerhande onduidelijke negoties te drijven of nomadisch te wonen, of beide. Er hing een geur omheen van vrijheid, anarchie en onaangepastheid, los van het botte materialisme en de neurotische haast van de stad. Er was een ander leven mogelijk, en wel hier en nu. Ze werden de hemel ingeschreven, de vervuilende autosloper, de net zo hevig spuitende stadsnomade en de wartaal uitslaande psychoot in zijn, letterlijke, leefkuil. En wat was het in de jaren '80 lekker eten op het KNSM-eiland!

Vervolg Onland wordt geliefd. Amsterdamse rafelranden ontrafeld.**Dat was eenmaal.**

Nu zijn we stakkerig wijs geworden en beseffen we wat er werkelijk aan de hand was. De rafelranden waren stukjes land die nóg geen stad waren, maar het wel onvermijdelijk zouden worden. In die zin hebben ze een planologische wachtkamerfunctie in de grijze overgangszone tussen land zijn en stad worden. En het kan nog iets duidelijker geformuleerd worden: In feite zijn deze gebieden het smeermiddel voor stedelijke dromen van gebiedsuitbreiding en groter aanzien in de echte wereld; niet die van maketels, idealisten, woonwagenbewoners en huttenbouwers, maar in die van prestigieuze banen, snelle pakken, nog snellere leasebakken en erg veel spiegelglas. Hoe dat dan werkt? Welnu, je bent een snelle bestuurder en je constateert dus dat er nog wel een kantorenparkje of dure appartementenwijk bij kan. Dan heb je een probleem, want je stad is precies omgeven door een ringweg, een spoorlijn of een waterweg. Een mooie strakke grens, die weinigen overschreden zouden willen zien. Daar gaat je ministerialiteit, denk je. Maar gelukkig is er een proces gaande waarvoor je niets hoeft te doen als bestuurder: verrommeling.

Overall waar een urbaan gebied een scherpe grens vormt met het omringende land, zoeken de opgeslokte functies een nieuwe uitweg. Maneges, kinderboerderijen, sloperijen, raceterreinen, sportvelden, volkstuinten; zij hebben alle recht op een nieuw bestaan en schuiven gewoon een eindje op, buiten de strakke grens. Er is daarmee echter wel iets belangrijks gebeurd. In de publieke opinie wordt het door hen bezette deel van de stadsrand niet meer geheel als platteland gezien, en des te minder zo in de mate dat er zich meer functies vestigen. En na verloop van tijd wordt dan de kritische massa en daarmee het omslagpunt bereikt: Het maakt niet meer uit wat er in dit gebied gebeurt: nog meer restfuncties of gewoon een nieuwe woon- of kantorenwijk. Het zal duidelijk zijn waar wethouder en projectontwikkelaar voor kiezen. Om die nieuwe wijk komt dan een mooie ontsluitingsweg, en het hele spel kan weer opnieuw beginnen. Nog duidelijker samengevat: Elke rafelrand scheidt zijn eigen ondergang. Ruigoord kan er (niet meer) van meepraten. Het is overigens zo dat ook het Groene Hart op deze manier aan zijn einde is gekomen, zij het dat daaraan 'gelukkig' ook andere steden schuld zijn.

Amsterdamse scheggen

Aan het opeten van zijn eigen groene omgeving heeft alleen Amsterdam schuld. De specifieke situatie waarin dat vooral plaatsvond zijn de voor Amsterdam zo typerende 'groene lobben' of scheggen. In 1935 zijn deze al bedacht door de toenmalige gemeentelijke dienst Stadsontwikkeling in het Algemeen Uitbreidingsplan. Het idee was toen om de stad vooral aan de zuid- en westkant flink te laten groeien, met wat nu Buitenveldert resp. de Westelijke Tuinsteden heet. Maar het paste geheel in de canon van het functionalisme dat toen vaste voet aan de grond kreeg, om deze wijken (en die aan de andere zijden van de stad) van elkaar te scheiden door -wat nu heet- robuuste groene buffers. Op deze manier verscheen (overigens pas na 1950) de bebouwing van 'vingers' (lobben) die het land in steken, gescheiden door groene scheggen, die juist weer de stad in steken. In de loop der tijden heeft Amsterdam er vier gekregen:

- Westrandscheg

Kenneren maken hierin een tweedeling. De Brettenzone is de groene long van het Nemo-kantoor naar Sloterdijk en Spaarnwoude, tussen industriegebied Westpoort en de Westelijke Tuinsteden. Bedreigd door cityvorming rond Sloterdijk, oprukken van Westpoort en de aanleg van steeds nieuwe ontsluitingswegen (w.o. de Westrandweg) en tunnels voor dit alles. Het wordt pas echt groen en wijs bij Recreatiegebied Spaarnwoude, maar dan zijn we de scheg al uit. Overigens huizen hier nog steeds enkele stadsnomaden en duistere ondernemers.

Het tweede deel is het nog naamloze gebied (soms Sloterscheg genoemd) van de Osdorper Polders, de Lutkemeerpolder en de Sloterplas. Hier vormt, naast genoemde Westrandweg en zijn afslag, vooral het te ontwikkelen industrieterrein in de Lutkemeerpolder een grote bedreiging

- Amsterdamse Bosscheg

Het groen-blauwe lint van Schinkel, Nieuwe Meer, Amsterdamse Bos en de Poel, tussen Westelijke Tuinsteden, Schiphol, Buitenveldert en Amstelveen. Is ernstig bedreigd geweest door de ligging aan de westzijde van de Zuidas (zo zijn een kantorenpark en een tennishal in het Amsterdamse Bos aangelegd), wegens aanleg rond het industrieterrein Schinkel en de herstructurering van de Bosbaan. Nu lijkt Amsterdam zich even koest te houden. Het Amsterdamse Bos blijft ondanks alle aantastingen een formidabele buffer tegen al te drieste bebouwingsplannen.

- Amstelscheg

Groen polderlint tussen Amstelveen, Buitenveldert en de A2. Deze rijksweg is een zwaar bedreigde dam, waartegen Amsterdam-Zuidoost en Duivendrecht totnogtoe tevergeefs stormlopen. Hierdoor is een, in het noorden aanvankelijk smal en naar het zuiden wat breder, groen lint blijven bestaan rond de Amstel.

Vervolg Amsterdamse Scheggen**Diemerscheg**

Eigenlijk was dit helemaal geen scheg, aangezien Amsterdam eindigde bij de A1. Daarbuiten waren slechts de weiden van Diemen-Noord, De Diemerzeedijk en het IJmeer, zodat er geen buffer nodig was. Maar door het volbouwen van Diemen-Noord en de aanleg van IJburg, is de tot Diemerpark platgeslagen Diemerzeedijk van lieverlee een deel geworden van een nieuwe scheg (waarvan de naam overigens al veel langer bestond); een lint waarvan ook het Nieuwe Diep, de Diemen, Het Diemerbos en de Diemer Vijfhoek (v/h Peneiland) deel uitmaken. Aangezien dit kunstmatige geheel uit reeds gerealiseerde bedreigingen is ontstaan, is er nu even sprake van stabiliteit.

Zijn ze er nog?

De conclusie kun je deels zelf trekken: De groengebieden rond Amsterdam zijn redelijk platgeslagen en liggen als tandeloze waakhonden rond de stad: indrukwekkend maar ongevaarlijk. Wie nog 'n pootje wil amputeren kan tamelijk ongestoord zijn gang gaan. Verder valt er niet veel meer te beleven in deze grotendeels aangeharkte en ruimhartig van LAW's voorziene groensplinters in het stedelijk weefsel. Niks rafelranden en romantiek, wel eenvoudige wandelmogelijkheden voor mensen met niet al te gevoelige ogen en oren.

Toch houden nog ergens in de periferie wat rafelrandjes stand. Buiten de rondweg in Noord liggen een parkje, wat sportterreinen en volkstuinten, temidden van een wat morsige padenstructuur. Idem ten westen van de Westelijke Tuinsteden in de Westrandscheg, waar ook nog eens het halve Nederlandse wagenpark wordt opgeknapt dan wel gesloopt. Het betreft hier enkele randjes van de stad met een nog niet duidelijk afgegrensde functie; gebieden die een belofte in zich dragen van spontane ontwikkeling, buiten de tekentafels van de dRO.

Overigens moet deze belofte wel in perspectief worden gezien. In West dreigen de al genoemde bebouwingsplannen, maar vooral landelijk Noord moet oppassen. De rondweg die nog steeds een stevige buffer is tussen de stedelijke bebouwing en Waterland wordt langzamerhand ondermijnd. Juist de rafelfuncties kunnen voorboden zijn van een dijkdoorbraak die Waterland blank zet. Een golfterrein is al gesignaleerd, dus een betere ontsluiting moet toch mogelijk zijn. En dan is 'riant wonen in luxe herenhuizen op de grens van stad en land' ook niet ver meer. Exit Hansje Brinkers en Waterland. En dan begint het rafelen opnieuw ... Gelukkig heeft Noord dan altijd nog de genadelozen en wanhopigen in planologisch wonderland, oftewel de mensen die durven spreken van een Waterlandscheg; een combinatie van het Noord-Hollands Kanaal en de daarlangs gelegen parken langs de zeer drukke weg naar de IJtunnel, dus de verbinding Waterland - Centraal Station. Je moet wel enig lef hebben, maar dan heb je ook wat: een echte scheg.

Rafelranden

door Ernst Verrijck

Als elke "grote" stad heeft ook onze hoofdstad natuurlijk zijn rafelranden. Ondanks de belagingen van graafgrage (semi)wethouders met grootheidswaan, planologische lichamen en targets van politieke bazen. Het mooiste stukje ligt wat mij betreft in de Havens-Oost, mijn woongebied, en het afvalputje van de stad, al sinds het ontstaan van de eerste huizen tussen Amstel en IJ. Tien jaar terug begon het al bijna in mijn straat, aangemoedigd door (nog zo'n D66-groene) wethouder die aan het eind een "nieuwe" tippelzone wilde vestigen. Niets zo goed voor een rafelrand als een tippelzone. Inmiddels zijn we vele jaren van heien en walsen verder, en is het rafelgebied langs de Handelskade volledig aangeharkt. Niet langer zie je er in de rafeluren de hoeren aan het werk, de botten en schedels zijn ook allang opgegraven uit het Java-terrein. De halfvermolmd-houten pak- en vrieshuizen, waaronder het beruchte Amerika hebben de monumentenlijst net niet gehaald, de massale kolossen waartussen de mist bleef hangen zijn vervangen voor geplastificeerde, kille voorkanten van de "sportieve" bouwers (?) Is het overal de aangeharkte lantaarnpaal? Nee, een klein hoekje blijft hardnekkig weerstand bieden aan de ambities van Guido en Els, en de gemeentelijke diensten van harkers, blazers, loeiers, walsers en vereffenaars. Dat is het Zeeburgereiland. We liepen er laatst weer, en het ligt er nog altijd in volle rafelglorie bij. Klim over de brug en aanschouw de half-verzonken barkassen, drijvend in een groen-gelige consistentie die met een vaal zonnetje helemaal niet lijkt op de Zondagse Nemo-soep. Rechts Camping Zeeburg, links op de weg de brikken van de Engelsen en Oostenrijkers die niet meer terug kunnen naar eigen land. Ontwijk de Sjonnies in hun VW-spoilers, onderweg naar de jachthaven om hun frustraties van zich af te "power boaten". Voordat je rechtdoor loopt over de dijk (onderdeel van 1 LAW trouwens), sla nog even rechtsaf naar beneden. Hier huist al decennia Theo, de IJzeren Dichter. Moet Zo Zwaar, Kan Niet Lichter. Pardon, thans is het een culturele broedplaats, museum Zeeburg, vrijplaats voor kunstenaars en internet-artiesten. Je kunt het niet missen, tussen de klompen verroest ijzer en de opgestapelde rijen accu's, onder zijn handen onsterfelijk geworden als Kunstwerk van de Postindustriële Tijd. Lopend over de dijk aanschouwt u helemaal links de penthouses van 6 ton op de KNSM, waar Louis ooit woonde, voor u de smeerpomp van ons allemaal richting de waterzuivering, en rechts de ovalen loods, waar nog steeds alles gebeurt dat niet goed is voor het daglicht. Ontwijk de bijtgrage hondjes van de twee kinologenclubs die ook nergens anders meer terecht kunnen met uw mormels, ten slachtoffer gevallen aan het Martin Gauss-effect. Loop u vast op de (weer) afgesloten Oranje-sluits "gesloten tot ?", roep even hard boe voordat u gaat klimmen naar de brug naar het prachtige Schellingwou. U bent weer thuis. Onland is nooit ver weg.

INGEZONDEN

In de voorlaatste Vrije Wandelaar stond een stukje over de bevroeringsdood van drie Intertrek-wandelaars op de Sierra Nevada. Aanleiding was de NOVA-reportage die veel vragen opriep over het gedrag van de reis leider en de reisorganisatie. Verschillende mensen uit de groep verwijten de organisatie nalatigheid. Maar andere deelnemers en mensen uit de reiswereld nemen het op voor de reis leider en vonden de berichtgeving (ook in de Vrije Wandelaar) niet correct.

Zojuist heb ik jou schrijven in het Nemo krantje gelezen over de Sierra Nevada en ik vind eigenlijk dat je dit moet rectificeren, je oordeelt over zaken die geheel anders zijn gegaan. Ik heb n.l. met veel andere reis leiders een interview gehad met de bewuste reis leidster zelf. Zij was zeker niet ondeskundig, had al 10 jaar ervaring in de bergen en er was totaal geen sprake van slecht weer s morgens bij vertrek, zij had de dag tevoren ook nog contact gehad met haar agent en die had er ook niets van gezegd, s morgens heeft zij het nog nagevraagd, Zij heeft iedereen gevraagd warme kleding mee te nemen, maar je gaat niet in rugzakken kijken of ze het er wel in hebben zitten. Intertrek en vele andere organisaties lopen al jarenlang in dit gebied zonder gidsen, het is officieel niet nodig . maar nu zegt de Spaanse regering opeens dat het wel moet na dit ongeval.

Ze heeft niet zomaar mensen achter gelaten, daar gaat heel wat mee gepaard, zij ging verder hulp halen en als zij daar zou blijven zou ze ook misschien wel dood zijn gegaan en zij konden die mensen niet op hun nek nemen. Zij konden ook niet terug keren, want zij hadden al 6 uur gelopen en het meisje uit de hut zei dat het nu

vlakbij was, dit meisje uit de hut heeft pas na 3 uur officieel hulp in geroepen , ze had eerst een paar toeristen Basken gestuurd om de groep te helpen, dit is grotendeels mislukt vanwege de ontzettend hevige storm die plotseling opstak. De echte hulp heeft in een verkeerd dal gezocht en kwam pas 10 uur later bij de groep aan, toen waren er al mensen overleden. De twee dames die terug zijn gegaan hadden iedere dag nog iets afwijkends gedaan en niemand keek er dan ook van op. Intertrek is wel degelijk bezig geweest met de familie. Ik vind echt dat je het niet kan maken om zo n stukje te schrijven i.p.v. wat ondersteuning. Wat mij betreft is er geen sprake van schuld voor de reis leidster, ze heeft gewoon vreselijke pech gehad met het weer en het kan iedereen overkomen. Ik kan mij hier vreselijk druk over maken met al die beschuldigingen omdat ik natuurlijk zelf ook reis leidster ben.

L.F.

Met verbazing en, later, verontwaardiging heb ik het artikel over de ramp in de Sierra Nevada gelezen. Ik heb geprobeerd te ontdekken waarom de Vrije Wandelaar hierover bericht, na alle aandacht die de kranten er al aan besteed hebben. Wellicht beschikte

de schrijver over nieuwe (inside-) informatie, dacht ik. Helaas blijkt dit niet het geval. Wellicht zijn de gebeurtenissen een goede aanleiding om aan te geven wat Nemo doet om dergelijke rampen te voorkomen. Maar helaas, geen woord daarover. Wat ik wél lees, is één grote klaagzang en beschuldiging. Met veel venijn en zonder analyse of onderbouwing. Met opvattingen die soms zeer gratis zijn ("individualistische types met weinig groeps-solidariteit").

Ik denk dat er onder het Nemo-publiek de nodige wandelaars zijn die goede ervaringen hebben met Intertrek. Zelf heb ik enige kennis van de reiswereld en heb een aantal reizen voor Intertrek begeleid. Ik kan daarom zeggen dat Intertrek ruim aandacht besteedt aan opleiding van reis leiders, EHBO-cursussen, draaiboeken e.d. Doordat alle niet-onderbouwde beschuldigingen vind ik het verhaal zeer oncollegiaal in de richting van een collega-reisorganisatie. Dat zal toch niet de bedoeling geweest zijn? Wat bij mij blijft hangen is de vraag: wat wil de schrijver nou eigenlijk met het stukje?

Charles Schrijver

Minister wijst Wandeloffensief van Groen Links af Wijnand Duyvendak wil kamerdebat

De Wandelnota van Groen Links

Volgens Groen Links heeft Nederland een Wandeloffensief nodig. Offensief, want de wandelaar dient de wandelpaden terug te krijgen. De wandelaar moet weer ruimte krijgen. Er moet een RijksWandelnota' komen met landelijke uitgangspunten. Het eerste uitgangspunt in de RijksWandelnota is een 'recht op oeverpad': langs alle waterwegen breder dan drie meter krijgt de wandelaar in principe het recht te wandelen. Tweede uitgangspunt is een 'recht op oversteek': als bij de aanleg van nieuwe infrastructuur een bestaand wandelpad wordt doorkruist, moeten wandelaars nog steeds kunnen oversteken. Provincies krijgen een belangrijke uitvoerende functie bij het Wandeloffensief. Met betrekking tot het 'recht op oeverpad' krijgen provincies de taak om op kaarten (op papier en op internet) aan te geven waar de wandelaar gebruik kan maken van het recht op oeverpad en dit met markering ter plekke (bijvoorbeeld een bord bij de toegang tot een dijk) duidelijk te maken. De LAW-routes moeten snel in provinciale streekplannen (en vervolgens gemeentelijke bestemmingsplannen) worden opgenomen.

In november 2004 heeft Wijnand Duyvendak, kamerlid van Groen Links, de initiatiefnota ingediend: 'Wandeloffensief, geef de wandelaar weer ruimte'. In deze initiatiefnota pleit Wijnand voor een Rijkswandelnota. De initiatiefnota zal waarschijnlijk medio april/mei besproken worden door de vaste kamercommissie 'Verkeer en Waterstaat'. Omdat de initiatiefnota onder andere de problematiek behandelt van bedreigde wandelroutes door bijvoorbeeld de aanleg van (spoor)wegen, heeft Wijnand het idee opgevat om de vaste kamercommissie uit te nodigen op een bedreigde wandellocatie in het land.

Wijnand heeft ook een motie ingediend bij het debat over de Nota Ruimte op 17 jan jl. In een schriftelijke reactie op de moties schreef minister Dekker van VROM het volgende:

"Motie nummer 96 van het lid Duyvendak over toegankelijkheid van de groene ruimte Deze motie richt zich op de toegankelijkheid van de groene ruimte. Ik onderschrijf de strekking van de motie. De uitvoering ligt bij de provincies met gelden uit het ILG. Het kabinet heeft daarnaast geen extra financiën beschikbaar. Mits zo opgevat acht ik deze motie een ondersteuning van beleid."

Ook kwam op 15 februari de langverwachte reactie van minister Peijs op de wandelnota, maar niet echt spetterend helaas. Het probleem wordt door het ministerie ontzettend gebagatelliseerd. Ze sommen alles al op wat ze doen, maar komen met 0,0 aan extra actie. Groen Links wil een debat over de nota en de reactie van Peijs. Ze hopen dat er allerlei clubs zijn die noodkreten naar de kamerfracties willen sturen om het debat verder te voeden en te laten zien dat er echt een probleem is.

20 mei Debat over Wandeloffensief van Groen Links in het Wandelcafé

in het Nemo Wandelcafé (in de Boomsspijker, Recht Boomssloot 56, Amsterdam) aanvang 20 uur.

Doel van de avond is het (kritisch) ondersteunen van het initiatief van Groen Links en het komende kamerdebat.

Maar ook de knelpunten komen aan bod, zowel in het veld als bij de diverse wandelorganisaties.

Het is wezenlijk dat wandelorganisaties en wandelaars betrokken zijn bij het kamerdebat en hun gezamenlijk belang zwaarder laten wegen dan de onderlinge verschillen. Maar nog belangrijker is dat ook boerenorganisaties, terreinbeheerders, provinciale overheden en waterschappen aangesproken worden op hun verantwoordelijkheden voor wandelvoorzieningen, en het debat in de Kamer over de initiatief-nota ondersteunen.

Programma

1. Powerpointpresentatie wandelknelpunten door Nemo
2. Presentatie van de initiatief-nota (inhoud, doel, strategie) door Groen Links en reacties.
3. Forumdiscussie n.a.v. een aantal stellingen. In het forum vertegenwoordigers van Groen Links, andere politici en overheden, terreinbeheerders, boerenorganisaties enz. Verder worden vertegenwoordigers van alle wandelorganisaties in Nederland uitgenodigd, en natuurlijk zijn vooral 'gewone' wandelaars van harte welkom.
4. Afronding met een concreet product (actie, verklaring, werkgroep en/of onderzoek).

Moddergevecht maakt paden niet onverhard

Aktiewandelingen Nemo schudden Nederland wakker

door Vincent Rottier

Najaar 2004 was erg onrustig in Nederland. Afgezien van enkele politieke details was de belangrijkste gebeurtenis dat Nemo weer eens van zich deed spreken en zomaar ging wandelen. Om de discussie over de Wandelwet, Engelse wettelijke ontwikkelingen (right to roam) en de verhekkings open te gooien, zijn er drie aktiewandelingen in en vlakbij Noord-Holland (immers de meest bedreigde Nederlandse wandelregio) georganiseerd. Veel pers en andere aandacht, maar nog meer discussie, kinnesinne en gegooi met modder. Nemo selecteerde een aantal wandel(on)mogelijkheden in typische probleemgebieden. De recreatieve druk is hier hoog, verstedelijking dreigt toe te slaan, eigenaren zijn onwillig om nog meer 'gezeur' op hun land te krijgen en bijna alle wegen zijn geasfalteerd. De volgende drie gebieden en onverharde paden zijn door Nemo met een bezoek vereerd:

- **Dorregeesterpolder.** Een prachtig weidegebied in het midden van Noord-Holland, ingeklemd tussen A9 en Alkmaardermeer, helaas slecht bewandelbaar in de lengte (van Akersloot naar Uitgeest) en als rondje vanaf het recreatiegebied Dorregeest. Het Recreatieschap heeft er een wandelroute lopen die qua verharding en lawaai-overlast niet acceptabel is; het Landschap sluit allerlei stukjes dijk af om redenen van vogelbescherming, zonder nog precies te weten welke gedeeltes dat zijn en wat hun beleid precies inhoudt; en het Waterschap tenslotte sluit een essentieel verbindingspad af, tegen alle afspraken in. Maar zie wat een aktiewandeling kan bewerkstelligen, namelijk een schoolvoorbeeld van het openbreken van patstellingen door een combinatie van wandelen en publiciteit. Heel misschien zijn dankzij het doortastende optreden van Nemo een aantal punten duidelijker komen te liggen. Recreatie- en Landschap zien, na goed overleg met Nemo, de problemen wat scherper en zijn bereid om zich meer in te zetten voor het openstellen van eigen en andermans terreinen. Hopelijk zien we over enige tijd een meer aanvaardbaar rondje Dorregeesterpolder ontstaan of een aantrekkelijker lijnwandeling Akersloot - Uitgeest.

- **Bovenkerkerpolderdijk.** De vooruitzichten in dit zuidelijke stukje van Noord-Holland, een laatste groene buffer tussen Amstelveen en Uithoorn, waren slecht: Een fietspad vanaf de Nesserlaan in Amstelveen, met brede grasstroken en over een openbare dijk, loopt bij Nes a/d Amstel dood en gaat noodgedwongen verder over de drukke Amsteloever. Het zuidelijk dijkvak is al lang geleden aan de openbaarheid onttrokken en de aanwonende boeren hebben de aanleg van een fietspad over de dijk kruin weten tegen te houden.

Nemo wilde dan wel eens weten wat de wandelmogelijkheden over het ooit beoogde fietspad zijn. En jawel, ook hier verliep de wandeling voorspoedig; Het enige incident betrof een boerin die zich bezorgd betoonde over het welzijn van haar schapen en over het eigendomsrecht. Enig heen en weer gepraat leverde een aanzienlijke vermindering op van het wederzijds wantrouwen, en de partijen gingen voldaan huns weegs. Een prachtige onverharde verbinding tussen Nes a/d Amstel en Uithoorn was eenmalig geopend. En als je dan via de Middenweg terugloopt naar Amstelveen, heb je ook nog een schitterend rondje polder.

- **Dijken Mijdrecht.** Maar als je eenmaal in Uithoorn bent, hoe loop je dan enigszins onverhard verder, bv naar het Utrechtse Mijdrecht? De aantrekkelijkste optie is de polderdijk tussen Amstelhoek en de Kerkvaart, een prachtige brede grasdijk dwars door de landerijen. Geen aanwonende in de buurt, zodat niemand zich bedreigd hoeft te voelen door wandelaars. Of toch? De wandelaars waren het toegangshek naar de dijk nog niet over, of een geagiteerd heerschap kwam hun van verre achterna rennen. Met een schop in de ene en een dode mol in de andere hand eiste deze (als aanwonende eigenaar) het alleenrecht op de dijk op. Argumenten van de wandelaars hielpen niet, de dreigementen van de boer des te meer. Noodgedwongen, het beeld van de dode mol op het netvlies, droop men af naar de verharde weg. Verderop zijn er dan nog de grasdijken van de Kerkvaart, die samen met het pad bij de Pondschoekersluis en de rustige weg langs de Kromme Mijdrecht een leuk rondje maken. Of juist een lijnwandeling via de doorloop naar Mijdrecht en dan verder naar Wilnis en Vinkeveen. Maar dat wel met de verboden dijk erbij, anders wordt het weer een Klassiek Hollands Rondje met af en toe een leuk stukje voetpad.

De reactie

Zo relatief rustig als de wandelingen verliepen, zo stormachtig waren de reacties uit de wandelwereld. Ieder die De Vrije Wandelaar of Wandelkrant Te Voet leest, weet hoe hoog de emoties opliepen. En ook de argumenten, (tegen-)tegenargumenten enz. kan de liefhebber uit deze bladen halen. Deze zal dan constateren dat de georganiseerde dan wel schrijvende wandelaar niet buitengewoon blij was met de akties van Nemo. Ook alle oude en reeds doodgewaande animositeiten staken hun kop weer op; stokoude lijken buitelden uit lang vergeten kasten en menig rekening van decennia her werd vereffend. Angst en Walging in de Randstad, zo ongeveer ging het eraan toe.

Vervolg verslag aktiewandelingen**Resultaat**

Resultaat is wel, dat er nu helemáál niets meer gebeurt op het gebied van aktiewandelingen. Wandelvereniging Te Voet houdt zich angstvallig koest en uit de gesubsidieerde wandelwereld zijn er al helemaal geen initiatieven te verwachten. En dat terwijl de situatie in Nederland Wandelland er niet beter op wordt. Bijna per maand kan de verschraling van de mogelijkheden worden waargenomen, door nieuwe en overbodige, maar wel prestigieuze bouwprojecten, het 'legaal' inpikken van pad en land door kapitaalcrachtige villabewoners en de bouw van steeds meer afgesloten wooncomplexen; om de belangrijkste bedreigingen van het publiek domein maar te noemen. Er lijkt dus een zekere urgentie te schuilen in het verlaten van de betrokken stellingen en om keihard aan de slag te gaan om het weinige te redden dat er nog te redden valt.

Dus is het toch weer aan Nemo om het vuurtje enigszins op te stoken. Zo organiseert Nemo op vrijdag 20 mei a.s. in het Wandelcafé Amsterdam een avond over Struinen, waarvoor wandelpartijen en terreinbeheerders worden uitgenodigd. Ook ligt er het aanbod van Nemo aan het Wandeloverleg Noord-Holland om zelf avonden over toegankelijkheid te organiseren in dit Wandelcafé. En tenslotte zet Nemo in op samenwerking met Te Voet Noord-Holland om samen aktiewandelingen met een breed draagvlak te organiseren.

En verder blijven we natuurlijk gewoon doorlopen. Wordt het toch nog wat met de wandelbelangen ...

De zondagwandeling van 26 februari

Twee T-shirts, een dikke trui, een maillot, een broek, een muts, twee paar sokken en een jas.

Dat allemaal voor een dagje wandelen op de polder! Nou ja, het was dan ook heeeeeeeel koud en er stond een wind die dan ook recht in je gezicht blies. Op de fiets in Amsterdam ging het nog wel, maar toen we in het Nemo-kantoor aankwamen begon het net te sneeuwen. Maar vergeleken met de wind tijdens de wandeling was dat nog niks! In het busje ging het ook nog wel maar toen we uitstapten blies de wind je bijna van de grond. Maar toen gingen we eerst nog koffie drinken en dat was gelukkig nog warm, maar toen we gingen wandelen werd het echt ontzettend koud. Die koude wind was onverdraaglijk en dan viel er nog sneeuw ook.

Iets voor de helft van de wandeling gingen we naar een café. Eerst was er niemand maar net toen we door wilden lopen op zoek naar een ander café kwamen er twee mensen in een auto aan, gelukkig maar want iedereen had ontzettende zin in hete chocomelk met veel slagroom en die kregen we ook.

Het laatste deel van de wandeling was het ergst. Het was midden op een polder en er woei een nog koudere wind dan eerst.

Maar naar een tijdje was eindelijk het einde in zicht. Toen zijn we met de Nemo-bus naar Kees gegaan (hij heeft ook de tekeningen in de Vrije Wandelaar geschreven) en daar had hij oliebolletjes gemaakt en we kregen daar heerlijke linzensoep (heerlijk heet).

Nou ja, verder zat er niks op dan naar huis te gaan.

Eerst iedereen afzetten bij het Amstelstation en dan op naar huis!!

Machiel Spruijt, 11 jr

Afgesloten dijken bij Drimmelen

Nemo heeft op zondag 14 november 2004 gewandeld bij Drimmelen. Op de slaperdijk werd men staande gehouden door de eigenaar van de dijk en (veel) land er omheen. De confrontatie verliep klassiek: De arrogantie van het eigendomsrecht versus de oprechte verbijstering van wandelaars. Na afloop is er druk gebeld met het volgende resultaat.

- De heer Smits van Oyen is genoemde eigenaar van de slaperdijk (Buitendijk) bij Drimmelen en ook van land bij Eindhoven. Vooral op dat laatste stuk land zegt hij veel last te hebben van vandalistische wandelaars, die soms zelfs met tangen het prikkeldraad kapot knippen en het vee daardoor laten ontsnappen.

Zijn argumenten om de dijk dan ook maar af te sluiten voor wandelaars: 1. vee wordt onrustig, er zijn stieren; 2. veel last van vandalisme, achterlaten vuil, kapot maken van hekken en draad; 3. privacy, de dijk loopt langs zijn huis; 4. er is onvoldoende toezicht.

Door het wandelverbod is het moeilijker geworden om een prachtig en onverhard rondje te lopen van Drimmelen naar Hooge Zwaluwe, dan naar de Amer en vervolgens weer terug naar Drimmelen.

- De dijk langs de Amer (tussen Lage Zwaluwe en Drimmelen) is ook afgesloten. De eigenaar, Hoogheemraadschap Brabantse Delta, wilde hem openstellen, maar na een proces (tot aan de Raad van State) door de

Vereniging Behoud Biesbosch bleef de dijk afgesloten. Niet duidelijk is de juridische status van de vereniging in dit kader. Een klassiek voor-beeld van de (onterechte) tegenstelling wandelen - natuurbehoud.

We hebben ook maar gebeld met regiomanager van de Regio Oost van het Waterschap Brabantse Delta, Kees Verbart. Deze zei dat na de dijkverzwaringen ervan is afgezien het inspectiepad open te stellen, onder druk van (inderdaad) lokale organisaties en landeigenaren. Er is dus nooit een initiatief uitgewerkt om dijken open te stellen. Wel is hij positief gestemd en wil graag voorstellen over wandelmogelijkheden. Iets voor Te Voet of Wandeloverleg Noord-Brabant?

Vincent Rottier